№ 63 Ausgabe B.

# ГОМАН

Цэна с перэсылкай і дастаукай да хаты: на 1 год—4 м. 80 фэн., на ½ году—2 м. 40 ф., на 3 месяцы — 1 м. 20 ф., на 1 мес. — 40 фэн.

Беларуская Віленская часопісь
выходзіць два разы у тыдзень: у аўторкі і пятніцы.

Адрэс рэдакціі: Вільня, Завальная 7.
Адрэс адміністрації і экспэдыціі: М. Стэфанская 23.

Цэна абвестак: на 4-ай старане за радок дробнымі літэрамі — 25 фэніг.; дробные абвесткі — па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці — 60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

№ 63 (155). Год II. Вільня, 7 жніўня 1917 г. Цэна 5 фэн. (3 кап.).

# Ўход у Молдавію.

## 6 жніўня.

Заходні тэатр:

*Фронт Рупрэхта Баварскаго*: У Фляндрыі — слабая баевая чыннасць. У вечары на паадзінокіх адрэзках яна даходзіла вялікай сілы. Сільные англіцкіе мейсцовые атакі ў начы і сягоньня раніцай між дарогай Іпр—Мэссін і Ліс усюды адбіты. З 25 разбітых перад нашым фронтам варожых панцырных аўтомобілёў мы ўзялі значнае чысло кулемётаў.

Усходні тэатр:

*Фронт Леопольда Баварскаго*: Група войск Бэм-Эрмолі:

Уздоўж Збруча—мейсцовые біт вы. Між Днястром і Прутам расейцы ізноў задзержаліся.

*Фронт эрц-гэрцога Іозэфа*: На палудзенным усходзі ад Чэрновіц, на румынскай граніцы, ворагі аказваюць адпор. Мы стаім перад местам Сэрэт і ў вострых бітвах здабылі Радаўц. Наабапол Молдавы і на ўсходнім беразі Быстрыцы здабыты расейскіе пазыціі на гарах.

---

БАЗЭЛЬ. С Пецярбурга паведамляюць, што ў Манджурыю перавезено ўжо больш за паўміль-ёна японскіх салдатоў. Японцы занялі і ўмацавалі Владывасток, Харбін, Кірэн і Мукдэн. На Амуры—японскіе варты. Усё управленьне—ў японскіх руках. Японія бытцым-то ўчыніла гэтые крокі са згодай расейскаго ўраду.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). 4 жніўня а 5 гадз. ў Зімовым Палацу заседала рада міністроў, на каторай быў Керэнскій, вярнуўшыйся ў Пецярбург і ўзяўшый назад сваю просьбу аб адстаўцы.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). Капітан Неміц назначан за контрадмірала і начальніка Чорнаморскаго флота замест адмірала Колчака.

ШТОКГОЛЬМ. З Одэссы і Ростова на Доне даносяць, што тамака выяўляецца сур'ёзная работа дзеля павароту старога ладу. Народ робіць вялікіе дэмонстрації проці рэволюцыйнаго ураду. У дэмонстраціях прынімалі учасьце памешчэные у бальніцах салдаты. Есць сур'ёзные знакі, што партыя правых, асабліва ў палудзеннай Расеі, здабывае ўсё болей сілы.

ПЕЦЯРБУРГ (Рэўтэр). Разрыў між урадам і кадэтамі пацьвярджаецца. Авксентев, маршалак спаўніцельнаго камітэту селянскаго з'езду, пазначэн за міністра ўнутрэных спраў.

ПЕЦЯРБУРГ (Н.Т.А.). Міністэр сельскай гаспадаркі Чэрнов заявіў міністру-прэзыдэнту Керэнскаму, што ён выступае з ураду, каб прасьледуючы людзей, што узводзяць на яго брахню, ня быць звязаным сваім становішчам. Мейсцо міністра сельскай гаспадаркі астаецца незанятым.

ПЕЦЯРБУРГ. Рэдактар «Утра Россіі» назначаецца за дырэктара Пецярбурскаго телеграфнаго агенцтва.

ПЕЦЯРБУРГ. 4 жніўня шасьцёра аружных людзей пад'ехалі на аўтомобілі да сэнату, звязалі вартаўнікоў і забралі вялікую срэбную фігуру Кацярыны II і іншые старасьвецкіе рэчы цаной разам на паўтара мільёна руб.

ГЭЛЬСІНГФОРС. (П.Т.А.). На агульным заседаньні рады раб. і салд. і дэпутацій ад флота і палкоў пры вышэйшых чынах прынята рэзолюція, каторая прызнае тымчасовы ўрад за правамоцны орган расейскай рэволюцыйнай дэмократіі і высказывае незадовольство фінляндскай дэмократіі, каторая бяз згоды расейскай дэмократіі аб'явіла незалежнасць Фінляндзіі.

ГЭЛЬСІНГФОРС. (П.Т.А.). Сэнат пад маршалкоўствам генэрал-губэрнатара перэвагай 15 галасоў проці 10 галасоў соцыалістоў пастанавіў апублікаваць загад тымчасоваго ураду аб роспуску сэйму. Дэпутаты апошняго, ня выслухаўшы загаду, разышліся.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). У Атлянтыцкім акіане і Паўночным моры нашы падводные лодкі ізноў затапілі 6 параходаў і 2 парусьнікі.

МАДРЫД. Жалезнадарожные саюзы оффіцыальна апавесьцілі агульную забастоўку на 10 жніўня.

ПЭКІН. (Гавас). Міністэрство ўсемі галасамі высказалося за аб'яўленьне вайны Нямеччыне.

---

## Коаліцыйны габінэт.

Нязгодлівасць у ідэйным становішчы рэволюцыйнай дэмократіі Расеі і лібэральнай буржуазіі аснована на рожніцы іх агульнаго сьветагляду. Але найбольш ярка выяўляецца яна у дзьвех справах: у справе нацыональнай і справе зямельнай.

На грунці нязгодлівасьці ў нацыональнай справе расейскае міністэрства ўжо раз пераж ыло крызіс: кадэцкіе міністры, не хацеўшые прыстаць на аўтономію Украіны ў фэдэрацыйнай расейскай рэспубліцэ, выступілі з габінэту. Цяпер. калі між габінэтам і кадэтамі узняліся новые перэговоры аб учасьці кадэтоў у урадзе, на першы плян высунулася справа зямельная.

Зямельная справа пры страшэнным малазямельлі у селян здаўна займала ў Расеі адно с першых мейсц. Вясковая бедната, бачучы перад сабой безмяжовые абшары дворнай, казённай, царскай, манастырскай, царкоўнай і іншай зямлі, бачыла ратунак для сябе толькі ў адабраньні гэтых абшароў ад іх валадароў і раздзелі між усімі, хто сваімі рукамі вырабляе яе. І заўсёды рух да волі быў звязан у Расеі з жаданьнем зямлі, што выявілося ў так популярным клічу: «Зямлі і волі!»—Вось, і цяпер, пры здабываньні палітычнай волі, народ у Расеі жджэ спаўненьня і сваіх старых думак аб зямлі,—і соцыялістычные міністры, ладзючы новае устройство ўРасейскай дзержаве, не маглі абмінуць гэтай справы: каб здаволіць народ, яны намецілі развязку яе на грунці конфіскації вялікіх абшараў панскай, царскай і царкоўнай зямлі. У гэтым кірунку быў зроблен ужо адзін вельмі сур'ёзны крок: як даналісі тэлеграмы, тымчасовы ўрад забараніў уселякую прадажу і куплю зямлі.

Што тымчасовае правіцельство цьвёрда намеціло ісьці па гэткай дарозі ў зямельнай справе, паказвае факт, што за міністра сельскай гаспадаркі быў назначан вядомы ідэолёг нацыоналізаціі зямлі, Чэрнов. І кадэты у сваіх перэговорах с тымчасовым урадам аб коаліцыйным габінэці стаўляюць за першы варунак свайго учасьця ў урадзе, перамену аграрнай палітыкі і адстаўку найбольш яркаго прадстаўніка яе, Чэрнова.

У справе нацыональнай, у справе фэдэралізму ў Расейскай дзержаве тымчасовы ўрад удзержаў сваю пазыцію, прыстаўшы на жаданьне украінцоў. Чы удзержыцца ён і на сваім становішчы у справе зямельнай?

Тое, што Керэнскій шукае цяпер дарогі да злучэньня ўсіх лібэральных партый у тымчасовым правіцельстве, паказвае, што учасьце лібэральнай буржуазіі ён прызнае канечне патрэбным. Але німа споркі, што апошняя ніколі ня пойдзе поплеч с соцыалістамі ў развязцы зямельнай справы, і здаецца, што коаліцыйнае міністэрство разаб'ецца аб гэты падводны камень.

А.

---

## Дарэмные жальбы.

Пасьля таго, як тутэйшае польскае грамадзянство пайшло па дарозі поўнаго бойкоту беларусоў і іх справядлівых патрэб, — пасьля таго, як тутэйшые палякі „усіх кірункоў палітычнай мысьлі“ звярнуліся да нямецкай імперскай уласьці, каб с помачу яе далучыць нашу бацькаўшчыну да Польшчы і аддаць наш народ пад польскае шляхоцкае панаваньне, не звертаючы ніякай увагі на голас беларускаго народу,—урэшці, пасьля таго, як палякі разбілі ўсе грамадзкіе організаціі, ў каторых разам працавалі ўсе нацыональнасьці нашаго краю,—яны, палякі, гэтым самым утрацілі права грамадзянства ў Беларусі, утрацілі права голасу пры развязцы пытаньня аб будучыне нашай Бацькаўшчыны.

Відаць, з гэтай прычыны іх сумленьне не зусім спакойнае. Калі тутэйшые палякі гэтаго ешчэ не разумеюць, дык гэта добра зразумелі палякі ў Польшчы, каторые пачалі гаварыць аб беларускім пытаньні і развязацы яго, жалючыся, што палякам адмаўляюць у гэтай справе права голасу. У № 165 з 22.VII выдаванай у Любліне польскай газэты „Dziennik Narodowy“ мы чытаем, што адносіны да беларускай справы, каторая гістарычна і фактычна звязана с польскай справай,—гэта прычына таго, што палякам у гэтай важнай для іх справе адмаўляюць голасу.

Побач з гэтым голасам мы падаем тут вестку другой польскай газэты—органа польскіх соцыалістоў „Naprzód“, выдаванаго у Кракаве. У № 167 з 22. VII. 1917 г. „Naprzód“ даносіць, што ў Вільні нованаладжэн палякамі „Нацыональны Клюб“, прыняўшый рэзолюцію, ў каторай між іншым гаворыцца: У цьвёрдым перакананьні, што злучэньне Польшчы з Літвой забаспечыць польскай дзержаве моц і здаўнасць да жыцьця, „Нацыональны Клюб“ ўлічыць патрэбным памагчы гэтай справе, высказваючы і пашыраючы свае палітычные пагляды. Дзеля гэта-

го ён звертаецца да ўсіх іншых мейсцовых організацій, прызываючы іх прылучыцца да рэзолюціі польскаго сэйму у Кракаве з дня 28 мая, каторая прызнае лозунг злучэньня ўсіх польскіх (!) зямель у адно незалежнае гасударство.

Ня трэба і дадаваць, што за „польскую“ зямлю тутэйшые палякі лічаць і беларуска літоўскі край—на тэй аснові, што ён калісь уходзіў у склад Польскай Рэчыпосполітай!...

Пасьля гэтай заявы, ў каторай польскае грамадзянство нашаго краю адкрыта прызнаецца, што яно працуе толькі дзеля карысьці Польшчы, а не нашаго народу, дзіўнай выдаецца жальба палякоў на «пазбаўленьне» іх права голасу у справе будучыны нашай Бацькаўшчыны. Тож і дзіцяці ясна, што карысць нашаго народу вымагае зусім не таго, каб кусок Беларускай зямлі, прыпадкам аддзелены ад рэшты Беларусі, быў бы аддадзен чужой дзержаве: першая нацыональная установа беларусоў — з'езд у Мінску—сваей рэзолюціей паказаў, што Беларусь ніколі ня згодзіцца на гэткі раздзел і прылучэньне часьці да Польшчы. І пакуль польская палітыка будзе ісьці па старой дарозі гвалтаваньня волі нашаго народу, датуль беларусы ня могуць і ня будуць глядзець на палякоў, як на грамадзян краю, сыноў аднэй Бацькаўшчыны.

*І. Мелешка.*

# У Вільні і ваколіцах.

× **У Беларускім Т-ве пом. пац. ад вайны.** У нядзелю, 5 жніўня, адбыўся гадавы агульны сход членаў Т-ва. Справоздачу аб сходзі дамо ў чародным нумэры.

× **Беларускіе Страўні.** Беларускі Камітэт маніцца ў найбліжэйшым часі адкрыць некольki новых народных стравень. Сьледам за страўняй пры сьв. Юрскім пр. 22, каторая чынна ўжо месяц, перш за ўсё мае быць адкрыта новая страўня на Сьніпішках.

× **Саюз жыдоўскіх рамесьнікоў.** Адбыўся гадавы агульны сход саюза. Абарот у коопэратыве яго за апошніе 10 мес. — 79,444 м. 12 фэн. Падмогі членам дадзено на сумму 7.741 м. 19 фэн. Страўня саюза працуе ад сьнежня 1916 году і дагатуль выдала 96.145 абедоў за грошы і 5.740 — дарма. Число членоў саюза — 1.028.

× **Сэкрэтарыат прафэсыональных саюзоў м. Вільні,** адкрыт кожын дзень ад 6 да 8 гадз. вечара (апрыч нядзель і сьвят) у гасподзі II-ой Работніцкай Страўні, Вароньня 5 (першы этаж, пакой № 21). Запісы прынімаюцца да ўсіх прафэсыональных саюзоў. Там-жэ можна запісывацца і да II-ой Работніцкай Страўні, да II ой коопэратывы «Работнік» і да Работніцкаго Клюбу.

× **На спатканьне восені.** Найлепшая пара году ўжо мінула. Мы ўступілі ў другую палову лета, і кожын дзень наближае да нас восень. На дрэвах спатыкаюцца ўжо жоўтые і жаўцеючые лісьці. Ад веснавой красы не асталося ніякаго сьледу.

Дні становяцца ўсё карацейшымі. 1 жніўня даўжыня дня была 15 гадз. 31 мінута, а 31 жніўня будзе толькі 13 гадз. 44 мін.

× **Прапалі бяз весьці** паўтрэця месяца таму назад жыўшый пры Кальварыйскай вул. 38 дворнік Вілот з дачкой Ядвігай, 10 гадоў. Яны пайшлі на вёску і больш не вярнуліся. Весткі аб іх трэба падаваць у Крымінальную Паліцію.

× **За пасрэдніцтво ў распусьце** Язэп Готініш, 17-ці гадоў, засуджэн у вастрог на 6 тыдняў.

× **Тэмпэратура.** Найвышэйшая і найніжэйшая тэмпэратура за апошніе дні была (па Цэльсію):

| | найвыш | найніж. |
|---|---|---|
| 1— 2 | + 28° | + 17,5° |
| 2— 3 | + 28° | + 15° |
| 3— 4 | + 25,3° | + 13° |
| 4— 5 | + 21° | + 12° |

# З усяго Краю.

### «Нямецкіе рублі» у Обэр Ост.

Загадам нямецкаго імперскаго канцлера с 30 красавіка 1917 г. «нямецкіе рублі Обэр Ост» забаспечываюцца нямецкім імперскім скарбам. Пасьля канца вайны «нямецкіе рублі» будуць заменены на нямецкіе грошы па курсу 1 руб.= 2 маркі, незалежне ад курсу расейскаго рубля.

---

БЕЛАСТОК. Дзеля змаганьня з усё часьцейшымі крадзежамі бульбы на палёх вартаўнікам выдаюць асобные заверэньня. Гэтак можна лёгка устанавіць кантроль над асобамі, якіе маюць доступ да палетkаў з бульбай.

БЕЛАСТОК. У тутэйшых ваколіцах многа прыпадкоў крадзежы каласоў на полі. З дабытаго гэтак зерня жыхары дома робяць муку.

БІЕЛАСТОК. У аднаго служачаго на чыгунцы, ездзіўшаго між Беластокам і Варшавай, выкрылі вялікі запас сахарыны, каторую ён вёз контрабандай у Варшаву.

ГРОДНЯ. «Grodnaer Ztg.» напамінае, што на моцы рэквізыцыі ўсяго сёлетняго ураджаю таргоўля бульбай ад 1 жніўня забаронена. З вёсак вязьці ці несьці бульбу гэтак сама забаронено, і яе будуць адбіраць.

ГРОДНЯ. Рад тутэйшых жыхароў, служыўшых у местовым аддзелі спажыўных спраў, аддалі пад суд за машэнствы. Суд засудзіў: Поплаўскаго — на 7 мес., Раковіцкаго с Колыша — на 3 мес., Шыфрэса, Лапіна і Данілевіча — на 2 мес. — Тры пекары, быўшые ў хэўры з імі, аштрафованы: Хаім Каплан — на 2.000, Мойшэ Каплан — на 1.500 і Маловіст — 1.000 марак.

ОЛЬГАЎЦЫ, плянцкаго пав. У вялікіх лясох і пушчах павету воўкі ўсё яшчэ чуюць сябе, быццым дома. У тутэйшых ваколіцах быў нідаўна праўдзівы набег ваўкоў, але сабакі зрабілі «контратаку» і аднаго воўка загрызьлі на сьмерць.

КОЎНА. Тут адбываецца іноў праверка пашпартоў Обэр Ост у жыхароў.

КОЎНА. Антоніна К. вінавація кавяля Язэпа С. у згвалтаваньні яе. За сьведку выступіла другая кабета, каторую К. ўгаварыла сьведчыць проці каваля. Сьведка прысягнула, што яна бачыла згвалтаваньне. Аднак, другіе сьведкі давялі на судзе, што яна тады была ў зусім іншым мейсцы. Толькі дзякуючы гэтаму каваль абмінуў цяжкую кару. Суд, аб'яўляючы свой прыгавор, абнявініўшый каваля, адзначыў, што тутэйшые жыхары, відаць, не разумеюць вагі прысягі.

ДЫГРЫ. Селяне Сымон Юргаляйтіс і Станіслаў Стэпанайтіс укрылі ў хутары старасты Валентына Стэпанайтіса дзьве стрэльбы, а пасьля паказалі на яго нямецкім уласьцям. За фальшывы данос, каторы выказаў нізкі характэр, ковенскі акружны суд засудзіў абодвых на 1 год у вастрог. Апрыч таго Юргаляйтіс за хаваньне пораху засуджэн на 8 мес.

СУВАЛКІ. Найвышэйшая цэна за рыбу 4-го сорту (дробную) назначэна 40 фэн. за штуку.

СУВАЛКІ. Новые будоўлі і перастройкі могуць адбывацца толькі на моцы пазваленьня на пісьме.

РАЧКІ. У аднэй асобы, прынёсшай с Сувалак 30 бутэлек «Slesischer Korn», уся гарэлка была конфіскована.

ЛІБАВА. У курорці пануе значны рух. Асабліва ў сераду і нядзелю, калі ў Кургаўзе бывае военны канцэрт.

ДЗЭРВЭН, Газэнпоцк. пав. Тутэйшаго старасту, Яна Д., члены грамады вінавацілі ў хабарах. У чатырох прыпадках на судзе віна даведзена, і старасту засудзілі на 6 мес. у вастрог і 250 руб. штрафу.

# Афіцыяльны аддзел.

Як нас паведамляюць с пэўнай крыніцы, вестка аб уладжэнай ужо неслухмянасьці ў Самотанцах і ваколіцах ужо цяпер паказвае, што прычыны трэба шукаць у польскіх і расейскіх уплывах. Мірнае насяленьне Літвы, дзякуючы ўплыву духавенства, выказало ўсюды поўную веру экономічным загадам, вызваным вайной і паступкамі ворагоў Нямеччыны.

Трэба жалець, што у гэтым адзінокім прыпадку чужые ўплывы перэважылі і вызвалі разрухі, аб каторых мы найглыбей жалеем.

# ВЕСТКІ З РАСЕІ.

ПЕЦЯРБУРГ. „Бірж. Вед.“ пішуць:

У паўночную часць острава Сахаліна, аддадзеную Расеей амэрыканцам, прыбыло амэрыканскае войско. Японскі пасол у Пецярбурзі пратэставаў перад тымчасовым урадам проці концэсій, дадзеных амэрыканцам у Сібіры і на Сахаліне. У японскім парлямэнці выстаўлено трэбаваньне, каб урад выясьніў адносіны Расеі да Амэрыкі.

ПЕЦЯРБУРГ. (П. Т. А.). Міністэр прэзыдэнт Керэнскій у пісьме да намесьніка свайго, Некрасова, кажэ:

„С прычыны немагчымасьці наладзіць, як трэба, тымчасовы ўрад, я не магу больш браць на сябе адказ і прашу тымчасовы ўрад звольніць мяне ад усіх маіх абавязкоў“.

Пасьля гэтаго Керэнскій выехаў с Пецярбурга.

Пасьля доўгай нарады тымчасовы ўрад пастанавіў не прынімаць адстаўкі Керэнскаго.

ПЕЦЯРБУРГ. (Рэўтэр). Керэнскій падаўся у адстаўку, каторай тымчасовы ўрад не прыняў.

ЛОНДОН. «Daily Telegr». даносіць с Пецярбурга: Організація габінэту сустрэчаецца с прашкодамі. Кадэты, між іншым, вымагаюць, каб развязка зямельнай справы і пытаньня аб форме расейскаго гасударства была бы адложэна. Наадварот, рада раб. і салд. пpыняла рэзолюцію, дамагаючыся правядзеньня аграрнай рэформы цяпер-жэ. Апрыч таго коаліцыйнае міністэрство павінно стануць на грунці сусьветнаго міра без аннэксій і контрыбуцій на аснові самаапрэдзеленьня народаў.

ПЕЦЯРБУРГ. Новы міністэр унутрэных дзел, Цэрэтэлі, цыркулярам загадаў усім урадовым комісарам у правінцыі недапусьціць ніякай мейсцовай развязкі зямельнай справы селянамі да сазыву установчаго сэйму.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). Тымчасовы камітэт дзержаўнай думы апублікаваў адозву да народу, ў каторай, між іншым, сказано:

# Выпісы з беларускай літэратуры.

## Аддзел І.

### Пробкі літэратурнай мовы XIII—XIX сталецьця.

#### З наук парохіяльных 1794 году.

Тыми-ж хвалебными сьвятых Пастырей следами поступав и блаженный Іосафат сьвятый, когда прыял яко пастыр власть и радение овчарни архиепископства Полоцкого и епископств Витебского, Мстиславского, Оршанского и Могилевского.

Многи в том часи на Белой Руссии не сообшчали ся и не соединяли ся з св. Рымскою церквою, и повиноватися, чыли послушными быти не хотели наместникови Хрыстовому, Святейшому Папе Рымскому, длятого блаженный Іосафат мел и другии овцы, которые не были от овчарни Хрыстовыя, то ест: отдали ся и блудили от церквы. Для чого и тых потреба было и до ураду чыли до повинности пастырския належало, ажебы Іосафат сьвятый до правдивыя впровадив овчарни, отданыя и увереныя от Хрыста Спасителя Петрови сьвятому и его наместником. Што не перестанною станностию, проповеданьнем артыкулов веры сьвятыя правдивыя, и святобливаго своего жытия прыкладом, пры ласцы и помошчы Божой скутечне справив, егда не будушчых в соединении, прывёв до соединения, и многих навет ересию зараженых до правоверные прывернув церквы, и верными Хрыстовыми учынив овцами, яко сведчать списатели жытия его святого. Імели ёго в найвыжшом ушанованю так наверненые от него до веры правдивыя, яко теж и иныи правоверныи хрыстияне, и для того послушными ему были, яко пастырeви и в великом его имели удивлении, яко сьвятого и праведного. Аже *„Пастыр добрый душу свою полагаеть за овцы своя“*, для того св. Іосафат такожде подъял мученичество за своя овцы, которых чулым и правдивым быв пастырем. Оскордом, чыли топором за соединение святое от Витебских мешканцов забитый, которого так за жытия яко и по смерти Бог великим чудотворения прославив даром.

„Тое, што здарылося з арміей,—гэта адгалосак таго, што робіцца па ўсей Расеі. Ёсць толькі адна дарога: цьвёрдая уласць, катор ая зажадае станоўча ад кожнаго выпаўненьня яго павіннасьці. Глаўная задача ураду—неадкладаючы завясьці справядлівую адміністрацію, без каторай нельга правясьці ў жыцьцё ніякіх рэформ. Пакуль ня будзе созван установучы сэйм, нельга дапусьціць ніякіх правадаўчых актоў, каторые радыкальна развярнулі бы ўрадовы і грамадзкі лад. Дзеля сазыву установучаго сэйму ешчэ не настаў час“.

ЖЭНЕВА. Міністэр заграничных спраў апавешчае, што установучы сход будзе созван толькі у сьнежню, бо падгатавіцельные работы лішне мала пасунуліся уперод, каб гэта можна было ўжо зрабіць у Верасьні.

БАЗЭЛЬ. Фінляндзкі сэйм падаў расейскаму ураду заяву аб аб'яўленьні аўтономіі Фінляндзіі. Там сказано, што Фінляндзія на моцы сваей Конституціі—незалежная старонка, і расейскі ўрад не мае права мешацца да упраўленьня Фінляндзіей. Фінляндзкі сэйм высказывае сваю надзею на згодлівае жыцьцё з Расеей у будучыне.

ГЭЛЬСІНГФОРС. Фінляндзкі генэрал-губэрнатар Стаховіч вярнуўся сюды і прыступіў да спаўненьня сваіх павіннасьцей.

МАСКВА. „Утро Россіи“ даносіць, што тры украінскіе палкі паехалі с фронту ў Кіеў, каб аддацца пад уласць украінскай цэнтральнай рады. Поезды іх былі прыбраны украінскімі нацыональнымі штандарамі.

ПЕЦЯРБУРГ (П.Т.А.). Міністэр заграничных спраў, Тэрэшчэнко, разаслаў прэдстаўнікам Расеі заграніцай цыркуляр, заяўляючы, што расейскі народ і правіцельство цьвёрда пастанавілі далей ваеваць і разам с саюзьнікамі дайсьці правядзеньня ў жыцьцё апавешчаных рэволюцией прынцыпоў.

Радко Дмітрыев адмовіўся далей камандаваць 12 арміей. Яго замяніў генэрал Парскій.

Казацкі генэрал Носілковскій назначэн главнакамандуючым вайскамі пецярбурскаго ваеннаго округа. Яго прадмесьнік, генэрал Половцов, едзе на фронт.

Брусілов падаў тымчасоваму ураду просьбу аб адстаўцы. Генэраліссімусам расейскай арміі назначаецца Корнілов. За начальніка палудзенна-заходняго фронту назначэн генэрал Чэрэмісов, быўшы дагэтуль начальнікам VIII арміі.

ШТОКГОЛЬМ „Русск. Сл.“ друкуе тэлеграму ген. Корнілова, у каторай, між іншым, гаворыцца:

„Хаця мяне ніхто не пытаецца аб маіх паглядах, я лічу патрэбным, каб наступленьне на ўсіх нашых фронтах прыпынілося да поўнай рэорганізації нашай арміі, завёўшы дысцыпліну. Калі правіцельство ня згодліво з гэтым і адкіне мой праект—ядыную магчымасць ратунку, дык я той-час падамся у адстаўку“.

ЖЭНЕВА. Прыказам па палудзенна-заходнім фронці генэрал Корнілов забараніў уселякіе салдацкіе сходкі пад страхам кары сьмерцы.

ШТОКГОЛЬМ. „Вірж. Вед.“ пішуць:

Генэрала Эрдэлі, начальніка XI арміі, забілі з-за вугла. Генэрала Гурко арэштавалі.

БЭРН. Член II Думы і спаўніцельнаго камітэту рады раб. і салд., Анісімов, апавешчае, што ў Донскай области казакі ладзяць спэцыяльные палкі, каб вярнуць монархію з Мікалаем Мікалаевічэм на троне.

ШТОКГОЛЬМ. Чуткі, бытцым Леніна арэштавалі у адным фінляндзкім мястэчку, адкідаюцца. „Вірж. Вед.“ пішуць: Лэнін выратаваўся, ўцёкшы на адным параходзі у Кронштадт, а адтуль—у Штокгольм.

ШТОКГОЛЬМ. В. кн. Дзімітрый Паўлавіч, кіраваўшый забойствам Распутіна і пасьля забойства жывшый у ссылцэ ў Пэрсіі, атрымаў ад ваеннаго міністра пазваленьне вярнуцца у армію.

ХРЫСТЫАНІЯ. Прычыну закрыцьця граніц Расеі трэба бачыць у тым, што Кэрэнскій выззваў у Пецярбург многа казацкіх палкоў, каб не даць перэвагі тамтэйшаму гарнізону.

ПЕЦЯРБУРГ. Міністэрство сельскай гаспадаркі апавешчае, што сёлетні ураджай у 29 губэрнях—сярэдні, у 18-ці—шмат ніжэй сярэдняго і ў 6—благі.

## З усяго сьвету.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). Атрымалі адстаўку 5 прускіх міністроў, 5 статс-сэкрэтароў і памочнікоў іх.

Ладзіцца новы імперскі экономічны дэпартамэнт.

За статс-сэкрэтара заграничных спраў замест Цыммэрмана назначаецца Кюльманн. За прускаго міністра судоў—галава клерыкальнай партыі цэнтру Шпан.

ВЕНА (В.Т.Б.). У праграме ураду—поўная перастройка гасударства на аснове нацыональнай аўтономіі і падгатоўка пераходу ад ваеннага часу да мірнага.

ШТОКГОЛЬМ. Спаўніцельный камітэт інтэрнацыональнай конфэрэнціі у Штокгольме паслаў у Париж тэлеграму, гаворучы ў ей між іншым:

„Мы просім цьвёрда, каб французы і англічане прыехалі ў назначэны час, бо конфэрэнцыя разедзецца 15 верасьня, а работы яе ня могуць быць закончэны хутчэй, чым у дзьве нядзелі“.

„Sociaidemokraten“ даносіць:

Учасьце англічан на конфэрэнціі — забаспечэно. Амэрыканскіе прафэсыональные саюзы праз свайго сэкрэтара, Самюэля Гомпэрса, прасілі даць ім падробную праграму конфэрэнціі.

ЛОНДОН. „Daily Telegr.“ даносіць з Блекпуля, што сабраньне ткацкіх саюзоў прыняло рэзолюцію, трэбуючы прыняць учасьце ў інтэрнацыональнай конфэрэнціі у Штокгольме. Гэтак чверць мільёна ткацкіх работнікоў падалі свой голас за конфэрэнцію.

ЛОНДОН. Калі ў Вулічы генэрал Робэртсон і міністэр Адіссон папрабавалі прамаўляць да работнікоў у ваенных фабрыках, дык ім крычалі: „Глупства! Вы далі хабара работніцкім дэпутатам! Вон!“ Увесь сход запеяў рэволюцыйную работніцкую песьню.

ВАШЫНГТОН. С прычыны чысьленых зобастовак работнікоў у ваенных фабрыках ваенное міністэрство пастанавіло аддаваць забастоўшчыкоў пад суд за здраду гасударства.

## ТЭЛЕГРАМЫ.

**Нямецкіе апавешчэньня:**

**3.VIII. Заходні тэатр:**

*Фронт Рупрэхта Баварскаго:* На фляндрскім баевым фронці быў асабліва востры агонь на узбярэжжы і на паўночным усходзі ад Ипра. Ля дарогі Н'юпорт—Вэстэнде, на ўсходзі ад Вітчор і пры Лянгэмарк адбіты сільные атакі англічан.

*Фронт нямецкаго Насьледніка:* На заходзі ад Альман і ля дарогі Лаон—Суассон французскіе роты ўварваліся ў нашы акопы, але былі той-час выкінуты. Пры Сэрні нашы войскі ешчэ павялічылі здабыты абшар, удзержаліся проці контратак і ўзялі многа палонных. На левым беразі Маасу, наабапал дарогі Малянкур—Эн, адбіты атакі французоў.

**Усходні тэатр:**

*Фронт Леопольда Баварскаго:* Група войск Бэм-Эрмолі:

На ўсходзі ад Гусятыня—мейсцовые бітвы. У вострай бітве расейцы выкінуты з некольких вёсак на ніжнім цячэньні Збруча. Узяты Кудрынцы. Між Днястром і Прутам ворагі ешчэ дзержаліся, але паабедзі пачалі адступаць. На поўначы ад Чэрновіц яны, адступаючы, палілі вёскі. Сягоньня раніцай пад камандай эрц-гэрцога Іозэфа аўстрыякі ўварваліся ў Чэрновцы.

Фронт *эрц-гэрцога Іозэфа:* Расейскіе пазыціі ля Слободы і Давідяноў прарваны. Чудын, у даліне Малога Сэрэту, Садеў і Фалькаў на Сучаве — ўзяты. У Кімполунгу—бітвы на вуліцах.

**4.VIII. Заходні тэатр:**

*Фронт Рупрэхта Баварскаго:* На фронці Фляндрыі бітв с прычыны вялікаго дажджу не было. У начы агонь даходзіў вялікай сілы.

*Фронт Альбрэхта Вюртэмбэрскаго:* На поўдні ад Лентрэ нашы войскі ўварваліся на варожую пазыцію і вярнуліся з вялікім чыслом „чорных французоў“.

**Усходні тэатр:**

*Фронт Леопольда Баварскаго:* Група войск Бэм-Эрмолі:

На поўначы ад Чэрновіц мы пераступілі цераз расейскую граніцу. Апрыч вузкай палоскі між Бродамі і Збаражэм, уся Галічына ачышчэна гэтак ад ворагоў у двохтыднёвым наступленьні.

*Фронт эрц-гэрцога Іозэфа:* Ачыстка Буковіны ад ворагоў шыбка пасоўваецца ўпярод.

**5. VIII. Заходні тэатр.**

*Фронт Рупрэхта Баварскаго:* На паадзінокіх адрэзках фронту у Фляндрыі—сільная артылерыйская бітва.

# Каму што.

(ЖАРТ).

У самы жар, у летні час,
Ужо у поўдзень, па абедзе,
На-заўтра ў горад на кірмаш
Народу цьма ідзець і едзе.
Ну, ехаць добра—хоць пячэ,
Але-ж ісьці, дык во дзе мука!
А як с паклажаю ешчэ,
Дык то найгоршая дакука.
Хаця каб крышку адпачыць—
Ідзеш, ідзеш, ды трэба сесьці,
Бо пуд ці пару валачыць,
То не пярынку у жмені несьці:
Калі-ж карчма, ну, тутка стой!
Тут можна выпіць і паесьці,
А за работай мілай той
З знаёмым гутарку завесьці.
Зышліся гэтак ў карчме раз
Наш беларус, цыган, хахол.
І неяк трапіла на час,
Што за адзін прыселі стол.
Адзін узяў сабе мядку,
Другі—чарчыну, той—поў пляшкі;
Пакуль сядзелі ў халадку,
Звялі знаёмства, то-ж не цяжка.
Цыган да гораду сьпяшыў,—
Каня ён добра знаў усе вады,—
Купляў, меняўся—не грашыў,
Купцам на коні даваў рады.
Хахол Маўчба ішоў з работ,
—Заробак добры меў, багаты—
Шукаў сябра, каб бэз клапот
Даехаць з ім да роднай хаты.
У горад брыў цялё прадаць
Наш Янка Цьвік, праваньнем Дыба,
—Падатак мусіў ён аддаць,
А так цялё самому трэба.
Адно вось так, другое не,—
Сідзяць і зюкаюць паціху,
Ажно глядзі ты, вохцімне!
Зайшлі у спрачку, крычаць ліха.
Каб іх на царства узвялі,
—Аб гэтым здумалі спрачацца!—
Дык што рабіць-бы пачалі,
Якою працаю займацца?
«Вось я, здаецца, добра-б жыў,
«Гульнуў-бы я тады баспэчна,
«С сваім народам бы дружыў,
«Кулеш ўсё еў-бы ды яешню».
—Так кажэ Янка першы наш.
«Ну, дзе твой розум, беларусы?»
—Крычыць Маўчба—«саўсім німаш
«Між вас разумных, беларусы!—
«От, я іначэй бы зрабіў:
«У садку пад вішняю ляжаў-бы,
«Увесь урад пры мне-б тут быў,
«А я-бы правіў ды сьпеваў-бы.
«А есьці—еў бы с салам хлеб,
«Крышыў галушкі-бы зубамі,
«І сала с салам, і яшчэ-б
«Я сала так-бы еў часамі».—
—«Каб вас пярун!—крычыць цыган —
«Абодва варты вы нямнога;
«Вунь, той аббіты ўвесь саган
«Хоць грошык варт, а вы—нічога!
«Каб я папаў у каралі,
«Дык мне ўсё гэта было-б мала.
«С казны-б украў я тры рублі,
«Украў каня—і... махні-драла!»

**Алесь Гарун.**

*Фронт нямецкаго Насьледніка:* На паўночным беразі Эн, пры Жівэнкур, мы ўварваліся на варожую пазыцію і ўзялі 100 палонных,

У сходні тэатр:

*Фронт Леопольда Баварскаго:* У некаторых пунктах паўночнага фронту крапчэў агонь.

Пры Бродах і на Збручу—вострые артылерыйскіе бітвы. Нашы войскі наступаюць на Хотін. На ўсходзі ад Чэрновіц мы ўзялі Баранцы і заходнюю часць Боян, на Пруце.

*Фронт эрц-гэрцога Іозэфа:* У даліне Сучавы мы адціснулі расейцоў на Радаўц. Вама на Молдаве ўзята. Мы перайшлі цераз Быстрыцу між Лунгай і Бэрэстэнамі.

## КАЛЯ ВАЙНЫ.

ЛОНДОН. (В.Т.Б Рэўтэр). Ллойд Джордж сказаў прамову на сходзі, на каторым быў італьянскі міністэр-прэзыдэнт Сонніно і сэрбскі Пасіч. У прамові ён між іншым сказаў:

„Расея цяпер дэморалізована і перэжывае стан раскладу. Калі вы спытаецеся мяне аб палажэньні Расеі, дык я скажу, што яна падобна да падарожнаго, каторы перад самым канцом дарогі ўпаў у глыбокі яр, але мае цьвёрдую волю вылезьці адтуль“.

ЦУРЫХ. Італьянская граніца закрыта для ўселякіх зносін са Швэйцарыей. Гэта, паводлуг швэйцарскіх газэт, першы знак новаго італьянскаго наступленьня на аўстрыяцкай граніцы.

ЖЭНЕВА. (В.Т.Б.). Францускі марскі міністэр, Ляказ, падаўся у адстаўку, а разам з ім і яго памочнік.

БЭРЛІН. (В.Т.В.). Гіндэнбург паслаў імператару гэткую тэлэграму:

„На заходзі першы штурм вялікаго англіцка-францускаго наступленьня адбіт. На ўсходзі, пачынаючы ад 19 ліпня, нашы войскі безупынна ідуць упярод. Чэрновцы ўзяты. Аўстрыя ачышчэна ад ворагоў. Прашу загадаць вывесіць флагі і стрэляць на пабедны салют“.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). 2 і 3 жніўня нямецкіе марскіе самалёты атакавалі англіцкую паветровую станцію на астраві Тазосе, у грэцкіх водах. Відаць было вялікіе пажары і сільные узрывы.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). У Атлянтыцкім акіане ізноў затоплены 24.000 тонн.

Ад 1 лютаго да 1 ліпня мы сярэднім лікам траціді ў месяц каля 3 падводных лодак. За гэты час пабудовано ў некольні разоў больш падводных лодак.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). Новые ўдачы падводных лодак у паўночным поясе блокады: 24.000 тонн.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). У Атлянтыцкім акіане і Паўночным моры нашы падводные лодкі ізноў затапілі 4 параходы і 6 парусьнікоў.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). Новые ўдачы падводных лодак на паўночным марскім тэатры: 20.500 тонн.

ЛОНДОН. У англіцкіх портах у доках дзеля папраўкі знаходзіцца папсаваных торпэдамі караблёў на 380.000 тонн.

ВЕНА. У начы з 2 на 3 жніўня каля 20 варожых самалётаў атакавалі порт Поля і скінулі каля 80 бомб. Забіты 2 людзей, раненых—12. Бомбы папалі такжэ на ваенные шпіталі.

ВЕНА. 4 і 5 жніўня тут адбываліся перэгаворы між Нямеччынай і Аўстрыей аб раздзелі між імі новаго румынскаго ураджаю.

ВАШЫНГТОН. (В.Т.Б.). Сэнат прыняў рэзолюцію, трэбуючы, каб ваенна-абязаные падданые саюзных дзержаў былі бы ўзяты ў амэрыканскае войско.



Друкавана у друкарні М. Кухты. Выдавецтво «Гоман». Рэдактар Язэп Салавей.